

Ю. М. Лучечко,
аспірант, Луцький національний технічний університет

СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ДИВЕРСИФІКАЦІЯ МЕТОДІВ ТА ІНСТРУМЕНТІВ

Yu. Luchechko,
Postgraduate student, Lutsk National Technical University

STIMULATING INVESTMENT ACTIVITIES IN THE AGRARIAN SECTOR OF UKRAINIAN ECONOMY: DIVERSIFICATION OF METHODS AND INSTRUMENTS

На основі існуючих підходів українських вчених до формування системи стимулювання інвестиційної діяльності в аграрному секторі національної економіки сформовано авторський концепт диверсифікації методів і форм залучення вітчизняних та іноземних інвестицій в сільськогосподарське виробництво та переробно-харчову промисловість. Виходячи з динаміки прямих інвестицій в основний капітал сільського господарства та капітальних інвестицій у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, а також наявних та потенційних можливостей активізації інвестиційної діяльності, обґрунтовано пріоритети нарощення інвестиційного забезпечення базових ланок аграрного сектору. Встановлено, що перспективним напрямом інвестиційної діяльності у переробно-харчовій промисловості є фінансування проектів виробництва паливних продуктів із сільськогосподарської сировини.

Based on the existing approaches of Ukrainian scientists to formation of the system of stimulating investment activities in the agrarian sector of the national economy, the author's concept of diversification of methods and forms of attracting domestic and foreign investments into agricultural production and food manufacturing and processing industry has been elaborated. Based on the dynamics of direct investments in the fixed assets of agriculture and capital investments in food, beverages and tobacco production, as well as existing and potential opportunities for activating investment activities, the priorities of increasing the investment provision of the basic components of the agrarian sector have been substantiated. It has been established that financing projects for the production of fuel products from agricultural raw materials is a promising direction of investment activities in food manufacturing and processing industry.

Ключові слова: стимулювання, інвестиційна діяльність, сільськогосподарське виробництво, переробно-харчова промисловість, іноземні інвестиції, пільгове оподаткування.

Key words: stimulation, investment activities, agricultural production, food manufacturing and processing industry, foreign investments, preferential taxation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В умовах сприятливої для українських сільгоспвиробників кон'юнктури світових ринків продовольства та

сировини для виробництва біологічного палива, важливого значення набуває створення відповідних інституціональних передумов для нарощення обсягів інвестування сільськогосподарського виробництва та переробного сегмента АПК. Виходячи з існуючих трендів розвитку вітчизняного аграрного сектору, особливого зна-

чення набуває розширення спектра форм та методів інвестиційного забезпечення відтворення переробно-харчових виробництв, щоб на порядок збільшити обсяги виробництва продукції з високою доданою вартістю та підвищити рівень соціальної ефективності використання агроресурсного потенціалу через збільшення рівня зайнятості населення і підвищення доходів домогосподарств.

Збільшення інвестиційних потоків в аграрний сектор, як показує передова світова практика, залежить від ефективності системи стимулювання інвестиційної діяльності, яка передбачає комплекс інституціональних передумов, фіскальних та фінансово-кредитних важелів стосовно підвищення зацікавленості інвесторів-резидентів та інвесторів-нерезидентів в нарощенні фінансування проектів розширення виробничих потужностей в сировинному та переробному сегментах АПК, а також стосовно впровадження сучасних технологій, в тому числі екологоорієнтованих, як в процес виробництва сільськогосподарської сировини, так і в переробно-харчові виробництва. Система стимулювання інвестиційної діяльності в аграрному секторі має бути зорієнтована на диверсифікацію форм, методів та інструментів інвестування через розбудову національного фондового ринку, що збільшить приплив портфельних інвестицій; впровадження угод державно-приватного партнерства, особливо в частині утилізації відходів сільськогосподарського виробництва та переробно-харчових виробництв АПК; запуск повноцінного ринку сільськогосподарських земель, що дасть змогу ідентифікувати реальних власників земельного капіталу і запустити класичні механізми здійснення іпотечно-заставних операцій, а також сек'юритизації земельних активів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Окремі аспекти стимулювання інвестиційної діяльності з урахуванням української специфіки комплексотворення в аграрному секторі, а також особливостей інституціональних трансформацій в його основних сегментах (сільськогосподарське виробництво, переробно-харчова промисловість) розглядаються в працях О. Варченко, О. Гаврилюка, Т. Колесник, Ю. Лупенка, М. Однорог, О. Підвальної, Л. Рибіної, М. Стариченко, І. Траханова [1; 5—9]. Деякі підходи вчених стосуються фундаментальних основ стимулювання інвестиційної діяльності, зокрема принципів здійснення інвестиційної політики, а інші — формування сприятливих інституціонально-організаційних, податкових та майнових передумов здійснення інвестиційного процесу.

Зокрема інвестиційну політику в аграрному секторі, на думку М. Однорог, слід здійснювати на основі таких принципів: послідовне збільшення частки власних коштів підприємств у загальному обсязі капітальних вкладень; розширення практики спільного державно-комерційного фінансування проектів; посилення контролю з боку держави за цільовим витрачанням коштів державного бюджету, спрямованих на інвестиції; розширення практики страхування і гарантування підтримуваних державою інвестиційних проектів; стимулювання іноземних інвестицій [5]. Наведені принципи повною мірою охоплюють прикладний аспект інвестування і зорієнтовані

на активізацію внутрішніх джерел фінансування капітальних вкладень, а також передбачають важливий аспект стимулювання залучення інвестицій — страхування інвестиційних ризиків. Але в умовах інтернаціоналізації та глобалізації інвестиційних потоків, зокрема в агропродуктових ланцюгах доданої вартості, вони мають бути доповнені принципами, які передбачають диверсифікацію форм інвестування, зокрема нарощення обсягів портфельних інвестицій.

Виходячи з базових трендів на світовому ринку сільськогосподарської продукції та вагомості впливу трансакційних витрат на ефективність діяльності суб'єктів аграрного підприємництва і конкурентоспроможність сільськогосподарської і харчової промисловості, фактором стимулювання активізації інвестиційної діяльності розглядається агропромислова інтеграція. Для активізації інвестиційної діяльності, на переконання І. Траханова, особливе значення має розвиток інтеграційних процесів у сфері агропромислового виробництва. Створення аграрно-промислових підприємств, характерною особливістю яких є замкнуте коло виробничого процесу, що органічно поєднує виробництво, переробку, зберігання і реалізацію готового продукту, значно прискорює вкладення капіталу для примноження прибутку, отримання вищих показників господарської діяльності та досягнення соціально-економічного ефекту в аграрній сфері [9]. Формування агропродуктових ланцюгів замкнутого циклу виробництва дійсно є важливим чинником інвестиційної привабливості, оскільки унеможлиблює ризики недоступності або ж значного подорожчання сільськогосподарської сировини для переробних виробництв, які виробляють лівову частку продукції з високою доданою вартістю і виступають інноваційним ядром корпоративно-кластерних агропромислових об'єднань.

Комплексністю відзначається підхід Л. Рибіної стосовно формування сучасної системи стимулювання інвестиційної діяльності, який розглядає необхідність наявності податкових, майнових, фінансово-кредитних та інфраструктурних стимулів та передумов, які формують мобільні канали інвестиційних потоків. Зокрема Л. Рибіна переконана, що інвестиційна сільськогосподарська політика повинна бути спрямована на: стимулювання інвестиційної активності шляхом встановлення пільгового оподаткування для суб'єктів підприємницької діяльності, які інвестуються з внутрішніх джерел; розвиток іпотечних відносин, що є досить привабливим для більшості інвесторів, оскільки йдеться про надання під заставу об'єктів, стійких до інфляції; зацікавлення фінансово-кредитних установ у залученні їх ресурсів на виробничо-інвестиційні цілі; розвиток інвестиційно-інноваційної інфраструктури; створення сприятливої нормативно-правової бази для залучення іноземних інвестицій в сільськогосподарську галузь, що матиме велике значення у нарощуванні виробничого потенціалу; при цьому слід враховувати, що не тільки пільги виступають основним критерієм для прийняття рішення щодо інвестування, але й стабільність українського законодавства [7].

Мають місце також підходи вчених, які перспективи нарощення інвестицій в аграрний сектор пов'язують із структурною збалансованістю сільськогосподарського

виробництва, подоланням половинчатості та невизначеності в питаннях ринкового обігу сільськогосподарських земель, а також з інфраструктурним облаштуванням аграрних ринків. Для стимулювання припливу інвестицій в економіку регіонів, утворення інвестиційно-привабливого середовища й активізації інвестиційної діяльності, як зазначають О. Підвальна та Т. Колесник, потрібно вдосконалювати структуру аграрної економіки, формувати ринок землі, запроваджувати іпотечне кредитування підприємств АПК, удосконалювати ринкову інфраструктуру аграрного сектору та систему управління й мінімізації ризиків [6].

М. Стариченко та О. Варченко виділяють економічні, інвестиційні та галузеві пріоритети, які визначають масштаби, темпи та обсяги інвестиційних вливань в аграрний сектор. До економічних пріоритетів вони відносять: стимулювання внутрішнього платоспроможного попиту населення, в тому числі і на продовольство, підвищення його життєвого рівня; забезпечення пріоритету на внутрішньому продовольчому ринку вітчизняним товаровиробникам за допомогою податкових пільг, дотацій, компенсацій, митної політики; легалізація та розвиток земельного ринку; подолання монополізму переробних і агросервісних підприємств вдосконаленням форм кооперації та агропромислової інтеграції. Інвестиційними пріоритетами за їх версією є: здійснення структурної перебудови сільського господарства в напрямі технічної та технологічної модернізації; формування інвестиційної інфраструктури ринкового типу через створення інноваційних, інвестиційних, лізингових та інших фондів, обслуговуючих реальне виробництво; забезпечення доступності та привабливості для сільських товаровиробників різних форм кредитування інвестиційної діяльності (кредитна кооперація, інвестиційні, товарні кредити). До галузевих пріоритетів відносять: забезпечення бюджетного фінансування таких стратегічних галузей сільського господарства як селекція, насінництво і племінна справа, розвиток яких багато в чому визначає конкурентоспроможність вітчизняної сільськогосподарської продукції, діяльність, а також всі економічні та соціальні процеси в інтересах всього суспільства і кожного громадянина [8].

Виходячи з наведених вище авторських підходів стосовно формування системи стимулювання інвестиційної діяльності в аграрному секторі напрошується висновок про те, що суттєве нарощення інвестицій в основні сегменти АПК (сільськогосподарське виробництво та переробно-харчова промисловість) стане можливим за умови позитивної дії загальноекономічних стимулів (зростання зовнішнього та внутрішнього виробничого та споживчого попиту на сільськогосподарську і харчову продукцію, що об'єктивно сприятиме збільшенню пропозиції цієї продукції за рахунок росту обсягів внутрішньокорпоративного інвестування проектів введення додаткових потужностей); розбудови інфраструктури інвестиційного ринку, що прискорить процеси надходження в Україну портфельних інвестицій; поглиблення агропромислової інтеграції на базі сільськогосподарських та переробно-харчових підприємств (формування замкнених циклів виробництва), що суттєво збільшить обсяги продукції з високою доданою вартістю і в цілому призведе до росту капіталізації бізнесу, який здійс-

нює комплексне використання сільськогосподарської сировини; диверсифікації форм та методів інвестиційного забезпечення проектів використання відходів сільськогосподарського виробництва та переробно-харчових виробництв на основі імплементації у вітчизняну практику господарювання нових енергетичних індикаторів ЄС, які передбачають збільшення обсягів виробництва енергії з відновних джерел.

Незважаючи на багатоаспектний характер представлених підходів до стимулювання інвестиційної діяльності в аграрному секторі, потребують конкретизації проблемні моменти диверсифікації методів та інструментів інвестиційного забезпечення основних ланок вітчизняного АПК.

ЦІЛІ СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування напрямів диверсифікації методів та інструментів стимулювання інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки України, виходячи з аналізу основних тенденцій надходження інвестицій в основний капітал сільського господарства, прямих іноземних інвестицій в сільське господарство, мисливство та лісове господарство і капітальних інвестицій у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інвестиційна діяльність є важливою передумовою для розвитку національної економіки та підвищення рівня внутрішніх доходів країни. В контексті розвитку сировинної спрямованості економіки активізація інвестиційної діяльності може забезпечити розширення диверсифікації та поглиблення спеціалізації країни на світовому ринку, що позитивно відзначиться на позиціях національної грошової одиниці та платіжному балансі країни. В теперішніх реаліях основною точкою росту в Україні є сільське господарство, котре потенційно може забезпечити розширене відтворення потенціалу суміжних галузей, в першу чергу, переробно-харчових виробництв, як при вертикальній, так і при горизонтальній інтеграції. Що в підсумку забезпечить комплексний розвиток аграрного сектора і зменшить залежність національної економіки від високої волатильності цін на зернові — пшеницю та кукурудзу, котрі після періоду зростання почали знижуватись. Крім того, розвиток АПК при наявності високої продуктивності виробництва якісної агропродовольчої продукції забезпечить задоволення потреб населення в продовольстві відповідно до раціональних норм харчування.

Тільки при повноцінному інвестиційному процесі можливе досягнення даної мети розвитку аграрного сектора. Для створення конкурентоспроможного аграрного виробництва в сучасних умовах потрібні технічне і технологічне переозброєння, новітнє обладнання та техніка. Для цього потрібні не просто інвестиції, а великомасштабні капіталовкладення з інноваційною спрямованістю. З огляду на нинішній фінансовий і матеріально-технічний стан більшості підприємств агропромислового комплексу, створення сприятливого інвестиційного клімату вимагає якісної зміни підходів до економічного регулювання інвестиційного процесу.



Рис. 1. Інвестиції в основний капітал сільського господарства та їх частка в загальному обсязі капітальних інвестицій в цілому по Україні

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України.

Соціально-економічне піднесення окремих країн значною мірою було зумовлене створенням сприятливих передумов для залучення іноземних інвестицій. Іноземні інвестиції дають можливість прискорювати процеси модернізації, оновлення та реконструкції основного капіталу, що сприяє збільшенню випуску продукції на новій техніко-технологічній основі і підвищує її конкурентоспроможність. На жаль, в Україні інвестиційного буму, а тим більше залучення значних обсягів капітальних та фінансових інвестицій на основі диверсифікації джерел зовнішнього інвестування не відбулося.

За період з 2001 по 2008 роки процеси вкладення інвестицій в основний капітал сільського господарства відзначалися висхідним трендом, що було зумовлено закріпленням тенденцій макроекономічної стабілізації і відповідно підвищенням надійності інвестування капіталу (рис. 1). У 2009 році порівняно з 2008 роком обсяги інвестицій в основний капітал сільського господарства зменшилися на 7,5 млрд грн, що стало наслідком надзвичайно високого рівня чутливості національної економіки до наслідків глобальної фінансової кризи у зв'язку із значною залежністю від кон'юнктури на світо-

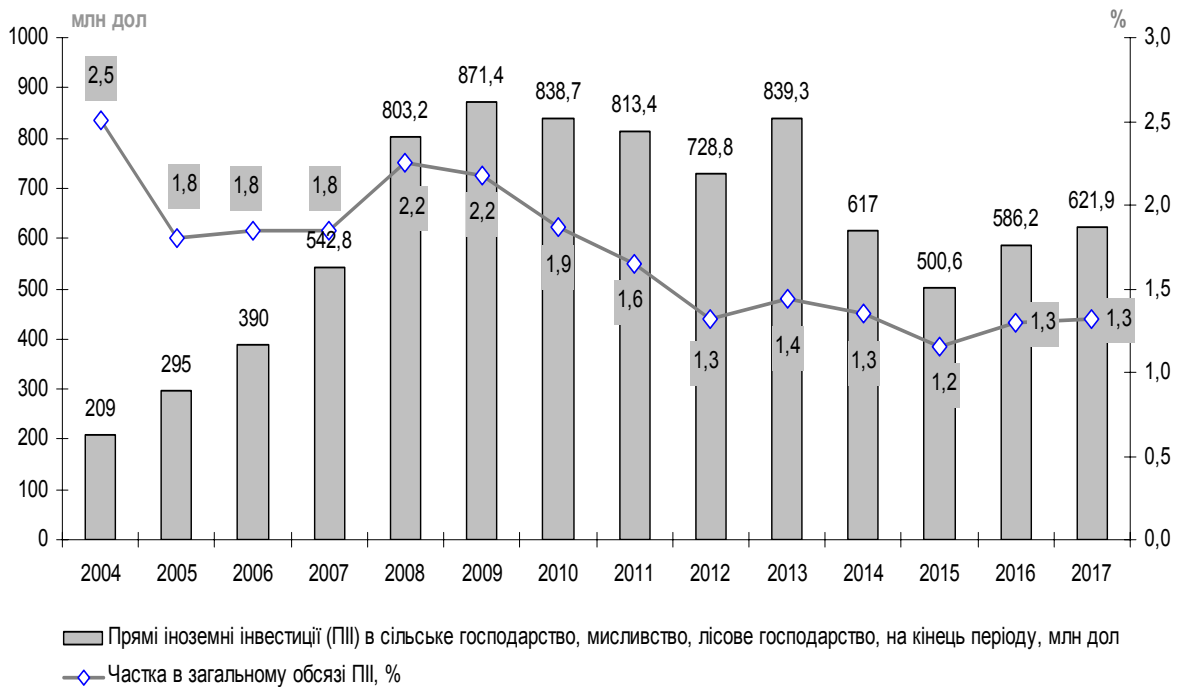


Рис. 2. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в сільське господарство, мисливство, лісове господарство на кінець періоду та їх частка в загальному обсязі ПІІ

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України.

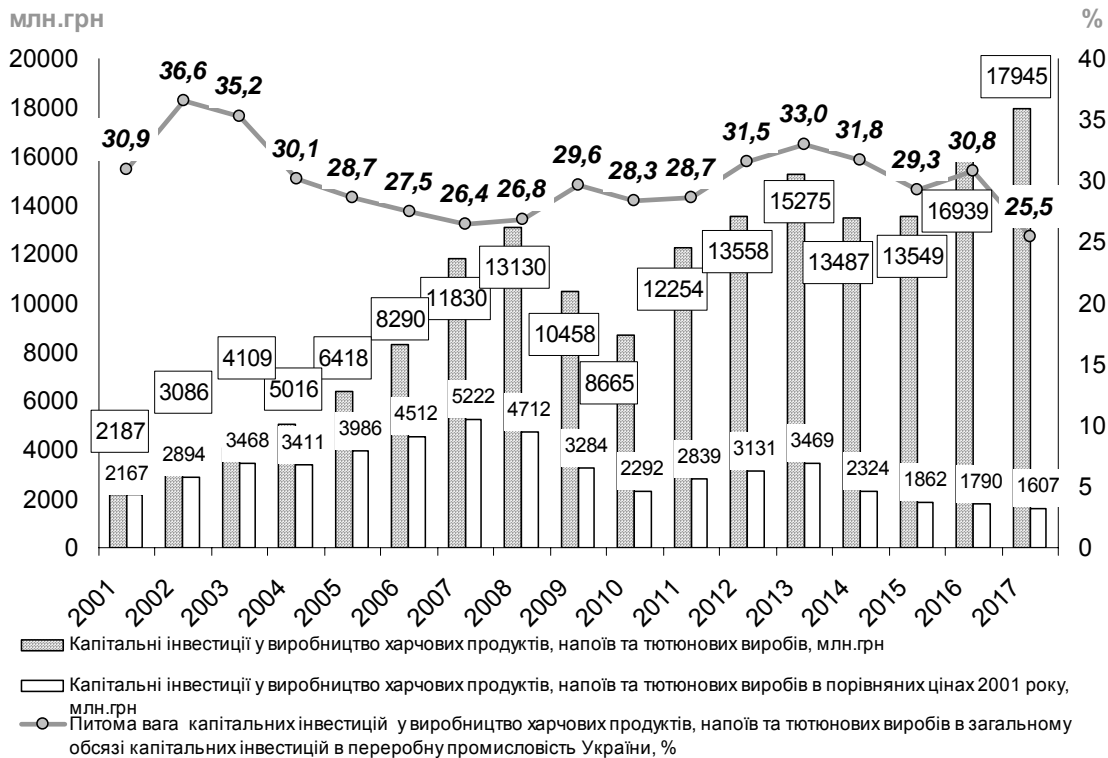


Рис. 3. Капітальні інвестиції у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів і їх питома вага в загальному обсязі інвестицій у переробну промисловість у цілому по Україні

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України.

вих ринках. Починаючи з 2009 року і завершуючи 2017 роком за винятком просідання у 2014 році в цілому спостерігалася висхідна тенденція в динаміці інвестицій в основний капітал сільського господарства, що було зумовлено зростанням обсягів інвестування із внутрішніх джерел, як правило, вертикально інтегрованих підприємських об'єднань холдингового типу.

Сприятлива кон'юнктура світових ринків продовольства та сировини для виробництва біопалива для українських сільськогосподарських товаровиробників стала чи не основним детермінантом нарощення інвестицій в основний капітал сільського господарства. Про активізацію інвестиційного процесу у сільському господарстві свідчить також зростання частки інвестицій в дану ланку національного господарства в загальному обсязі інвестицій в основний капітал в цілому по Україні. Якщо у 2001 році питома вага інвестицій в основний капітал сільського господарства в загальному обсязі капітальних інвестицій становила 5,0%, у 2008 році — 7,2%, у 2015 році — 11,1%, то у 2017 році — 13,8%. Отже, нарощення інвестицій в основний капітал сільського господарства відбувається більш прискореними темпами, ніж у цілому по економіці.

Розвиток аграрного сектору в Україні відбувається в основному за рахунок внутрішніх ресурсів, оскільки іноземними інвесторами вкладено в сільське господарство, мисливство та лісове господарство за результатами 2017 року лише 1,3% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій в цілому по національній економіці (рис. 2).

Причому у 2004—2011 роках іноземні інвестори активніше інвестували український аграрний бізнес, ніж в

2014—2017 році. Однією з можливих перепон на шляху припливу іноземного капіталу є незадовільний інвестиційний клімат та відсутність довгострокової макроекономічної стабільності, що знецінює внутрішні активи та робить непривабливими інвестиції з річною доходністю нижче 30—40%.

У динаміці капітальних інвестицій у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів протягом 2001—2017 років спостерігались три фази висхідних трендів: з 2001 по 2008 рік (подальший спад пояснюється загостренням світової економічної кризи 2008 року та її наслідками), з 2011 по 2013 рік (посткризова макроекономічна стабілізація, яка була порушена новою економічною і політичною кризою, яка виникла в Україні у 2014 році), з 2015 по 2017 рік (відбулося відновлення виробничих потужностей вітчизняних підприємств харчової промисловості після кризових явищ в українській економіці та переформатування ринків збуту готової продукції) (рис. 3).

Питома вага капітальних інвестицій у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів у загальному обсязі інвестицій в переробну промисловість України відображала тенденції спаду зі стрибкоподібними зростаннями у 2002, 2009 і 2013 роках. Цей показник питомої ваги є досить високим, що зумовлено вагомою роллю переробно-харчової промисловості у функціонуванні всього агропродуктового ланцюга та перманентною потребою населення у продуктах харчування.

У 2001 році капітальні інвестиції у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів і їх пито-

ма вага в загальному обсязі інвестицій в переробну промисловість України становили відповідно 2187 млн грн і 30,9 %, у 2005 році — 6418 млн грн і 28,7 %, у 2008 році — 13130 млн грн і 26,8 %, у 2012 році — 13558 млн грн і 31,5 %, у 2014 році — 13487 млн грн і 31,8 %, а у 2017 році — 17945 млн грн і 25,5 %. Капітальні інвестиції у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів у 2017 році порівняно з 2001 роком зросли на 15758 млн грн або понад у 8,2 разу, а порівняно з 2013 роком знизилися на 2670 млн грн.

У динаміці капітальних інвестицій у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів у порівняних цінах 2001 року не спостерігається висхідної тенденції. Зокрема обсяг інвестиційних вливань у 2016 та 2017 роках в 2,9 разу є нижчим показника 2008 року. Поступове зменшення реальної величини капітальних інвестицій у переробний сегмент АПК пов'язане з низькою активністю іноземних інвесторів, які не бажають працювати в умовах відсутності конкурентного середовища в українському аграрному секторі. Конкурентне середовище згортається у зв'язку з відсутністю ефективною антимонопольною політикою по відношенню до вертикально-інтегрованих агропромислових об'єднань, які завдяки значній концентрації виробництва сільськогосподарської продукції та продукції переробно-харчових виробництв зайняли монопольне становище на аграрних ринках.

Виходячи з основних тенденцій залучення інвестицій у сферу сільськогосподарського виробництва та переробно-харчову промисловість та враховуючи найбільш типові проблеми інвестиційного забезпечення модернізації та реконструкції основного капіталу в цих ланках АПК, сучасна система стимулювання інвестиційної діяльності в аграрному секторі має передбачати:

1. Диверсифікацію інструментів та методів податкового стимулювання інвестиційної діяльності: встановлення особливого режиму справляння податків і зборів в аграрному бізнесі; податкові пільги при здійсненні підприємствами витрат на здійснення капітальних вкладень, а також при використанні сучасного високотехнологічного обладнання на умовах лізингу; надання інвестиційного податкового кредиту.

2. Податкові інструменти, використовувані для стимулювання інвестицій в аграрний сектор мають передбачати зменшення податкових ставок, пільговий режим оподаткування при виплаті дивідендів, зниження або відсутність мит на імпорт сільськогосподарської техніки, податкові кредити (знижки) при збільшенні доданої вартості.

3. Використання методів державного регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві та переробно-харчовому сегменті АПК через прийняття державних інвестиційних програм і фінансування їх за рахунок коштів бюджету. В умовах дефіциту банківського кредитування важливого значення набуває надання бюджетних інвестиційних кредитів для фінансування агропроектів на основі платності, терміновості і поворотності та гарантій Уряду за кредитами, залученими для реалізації інвестиційних проектів.

4. Покращення стану інституціонального середовища інвестиційної діяльності через реформу судової системи та ліквідацію корупційної складової з метою посилення захисту інтересів інвесторів у сільському господарстві та переробно-харчовому сегменті АПК.

Перспективним напрямом нарощення обсягів залучення вітчизняних та іноземних інвестицій в переробно-харчову промисловість є налагодження виробництва біопалива, зокрема біоетанолу, на основі незадіяних потужностей підприємств спиртової промисловості. Сьогодні органічне паливо успішно використовується по всьому світі. Законодавства деяких країн навіть передбачають для виробників палива обов'язковість добавок біопалива. Це паливо, яке має 100% згорання, викиди від якого не є шкідливими. Тому обов'язковість добавок є абсолютно виправданою, це дасть можливість створити ринок та збільшити інвестиційну привабливість підприємств спиртової промисловості. А в "Укрспирту" є велика кількість площадок, які вимушено простоюють, і в перспективі, коли буде сформована відповідна нормативна база, це стимулюватиме інвесторів приходити та працювати з підприємствами спиртової промисловості [2; 3].

У цілому, дієвими стимулами нарощення інвестицій в спиртову галузь виступають: 1) перехід від стримуючої до стимулюючої фіскальної політики шляхом диференціації ставок акцизного податку на вироблений в Україні спирт залежно від виду кінцевого спиртовмісного продукту та його стратегічної ролі для держави; 2) створення сприятливого інвестиційного клімату, розвитку державно-приватного партнерства для проведення техніко-технологічної модернізації економічно активних спиртових заводів, зокрема шляхом перепрофілювання частини виробничих площадок на виробництво біоетанолу.

Перераховані стимули дадуть можливість виробникам спирту відчувати зменшення податкового тягара, що внаслідок дії ефекту економії від зростання масштабів виробництва забезпечить зниження відпускної ціни на спирт на внутрішньому та зовнішньому ринках, а це сприятиме підвищенню попиту і, як наслідок — отримання додаткового ефекту вже від розширення ринків збуту. Відповідно з'являться додаткові можливості збільшити інвестиційні вливання в модернізацію техніко-технологічної бази виробництва і підвищення тим самим якості і конкурентоспроможності готової продукції по усьому виробничому ланцюгу [4].

Отже, проведення зваженої державницької політики у спиртовій промисловості, зокрема на початковому етапі погодження та прийняття Верховною Радою України законодавчих ініціатив ДП "Укрспирт" щодо диференціації ставок акцизного податку, а також законодавчого закріплення європейської практики щодо обов'язковості добавки біоетанолу до бензинів моторних є питанням не лише підвищення ефективності державного регулювання окремих галузевих ринків і забезпечення енергетичної безпеки України, а й суттєвого нарощення інвестиційних вливань в переробно-харчову промисловість.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК

Соціально-економічне піднесення будь-якої країни в період посилення глобалізації та інтеграції світової економіки значною мірою залежить від обсягів залучення іноземних інвестицій та зростання інвестиційної активності компаній-резидентів. Іноземні інвестори, в першу чергу, приватні, надзвичайно повільно входили і входять на вітчизняний інвестиційний ринок через відсутність сучасного механізму регулювання інвестиційної діяльності на основі дотримання конкурентного законодавства.

Основні тенденції в динаміці питомої ваги прямих іноземних інвестицій в сільське, лісове та мисливське господарство свідчать про суперечливі процеси, які мають місце в аграрному секторі України, і певною мірою відображають український феномен "ресурсного прокляття" у зв'язку з нарощенням експорту, як правило, сільськогосподарської сировини, що залишає вітчизняних виробників поза глобальними ланцюгами доданої вартості.

Сучасна система стимулювання інвестиційної діяльності в аграрному секторі має передбачати диверсифікацію методів та інструментів податкового стимулювання модернізації та реконструкції основного капіталу сільськогосподарського виробництва та переробно-харчового сегменту АПК, удосконалення методів державного регулювання інвестиційної діяльності через прийняття і реалізацію державних інвестиційних програм стосовно підвищення техніко-технологічного рівня переробки сільськогосподарської сировини. В доповнення до вище перерахованих напрямків покращення інвестиційної активності в аграрному секторі потрібно також чітко визначити умови володіння, користування і розпорядження сільськогосподарськими землями та прийняти антимонопольні заходи щодо припинення недобросовісної конкуренції на аграрних ринках.

Перспективним напрямом нарощення інвестицій в переробно-харчовий сегмент АПК є налагодження виробництва біопалива на незадіяних площадках підприємств спиртової промисловості, що дасть можливість збільшити інвестиційні потоки в модернізацію галузі та зміцнити енергетичну самодостатність господарського комплексу України.

Література:

1. Гаврилюк О.В., Лупенко Ю.О. Інвестування в агро-сектор: ідентифікація та напрями усунення перешкод. Економіка АПК. — 2009. — № 6. — С. 63—68.
2. Лучечко Ю. В Украине отсутствует нормативная база развития спиртовой отрасли. Левый берег [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://lb.ua/economics/2018/02/14/390040_ukraine_otsutstvet_normativnaya.html
3. Лучечко Ю. Є лобісти, які не зацікавлені в тому, щоб в Україні з'явився свій паливний продукт. Левый берег [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://lb.ua/economics/2018/02/14/390004_ie_lobisti_yaki_zatsikavleni_tomu.html
4. Лучечко Ю. Чому доцільно зменшувати податковий тиск на спиртову галузь. Економіст. — 2018. — № 3. — С. 8—10.

5. Однорог М.А. Особливості інвестиційної діяльності в аграрному секторі. Актуальні проблеми міжнародних відносин. — 2015. — № 126. — С. 108—115.

6. Підвальна О.Г., Колесник Т.В. Інвестиційна діяльність аграрних підприємств Вінниччини // Збірник наукових праць ВНАУ. — 2012. — № 1 (56). — С. 91—97.

7. Рибіна Л.О. Особливості інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки // Економіка і суспільство. — 2017. — № 11. — С. 450—454 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.economyand-society.in.ua/journal/11_ukr/72.pdf

8. Стариченко М.А., Варченко О.М. Фактори забезпечення інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств // Економіка та управління АПК. — 2014. — № 1. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://econommeneg.btsau.edu.ua/sites/default/files/visnyku/economika/starichenko_1-2014.pdf

9. Траханов І.П. Проблеми інвестиційного забезпечення підприємств АПК України та перспективи його розвитку // Науковий вісник Ужгородського національного університету. — 2016. — № 9. — С. 153—157.

References:

1. Havrylyuk, O.V. and Lupenko, Yu.O. (2009), "Investing in the agrarian sector: identification and directions for removing obstacles", *Ekonomika APK*, vol. 6, pp. 63—68.
2. Luchechko, Ju. (2018), "There is no regulatory framework for the development of the alcohol industry in Ukraine", *Levyj bereg*, available at: https://lb.ua/economics/2018/02/14/390040_ukraine_otsutstvet_normativnaya.html (Accessed 30 May 2018).
3. Luchechko, Yu. (2018), "There are lobbyists who are not interested in having their fuel product appear in Ukraine", *Levyj bereg*, available at: https://lb.ua/economics/2018/02/14/390004_ie_lobisti_yaki_zatsikavleni_tomu.html (Accessed 30 May 2018).].
4. Luchechko, Yu. (2018), "Why is it advisable to reduce the tax pressure on the alcohol industry", *Ekonomist*, vol. 3, pp. 8—10.
5. Odnoroh, M.A. (2015), "Peculiarities of investment activities in the agrarian sector", *Aktual'ni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*, vol. 126, pp. 108—115.
6. Pidval'na, O.H. and Kolesnyk, T.V. (2012), "Investment activities of Vinnytsya agrarian enterprises", *Zbirnyk naukovykh prats' VNAU*, vol. 1 (56), pp. 91—97.
7. Rybina, L.O. (2017), "Features of investment activity in the agrarian sector of the economy", *Ekonomika i suspil'stvo*, vol. 11, pp. 450—454.
8. Starychenko, M.A. and Varchenko, O.M. (2014), "Factors supporting the investment activities of agricultural enterprises", *Ekonomika ta upravlinnya APK*, vol. 1, available at: http://econommeneg.btsau.edu.ua/sites/default/files/visnyku/economika/starichenko_1-2014.pdf (Accessed 30 May 2018).].
9. Trakhanov, I.P. (2016), "Problems of investment support of enterprises of agroindustrial complex of Ukraine and prospects of its development", *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*, vol. 9, pp. 153—157.

Стаття надійшла до редакції 31.05.2018 р.